

– *Megszólalt-e együtt is a két együttes, vagy szigorúan váltották egymást színpadon?*

– Együtt is szerepeltek, pl. Beatles dalok feldolgozásaiban.

– *Kitől származott ennek a közös műsornak az ötlete?*

– Az ötlet tőlünk származott, amikor biztossá vált, hogy ismét jön az együttes Szerettünk volna újítani.

– *Volt-e külön támogatója ezeknek a hangversenyeknek?*

– A Nemzeti Kulturális Alapprogram segítette ezeket is, amihez Szolnokon társult a MATÁV is, de magának a projektnek nem volt kiemelt támogatója.

– *Mennyire voltak látogatottak a koncertek?*

– Végig mindenütt zsúfolt házakkal ment, pötszékeket kellett beállítani.

– *Mekkora helyiségekről van szó?*

– Nyíregyházán és Szolnokon sportcsarnokban léptek fel a muzsikusok, Miskolcon az Egyetem díszaulájában, ahol 1400 ember fér el, Budapesten a Zeneakadémia Nagytermében.

– *Terveznek-e hasonlót?*

– Tervezünk. Most tájékozódunk árak után; olyan programot szeretnénk, amelyet ugyancsak nagyméretű helyiségekben is meg lehetne rendezni. Ez természetesen inkább a populárisabb műfajt jelent majd, ismét a Miskolci Szim-

fonikus Zenekar közreműködésével. Jelöltünk Michael Kennedy, az ismert hegedűvirtuóz.

– *Nem fárasztotta el túlságosan a zenekart a több egymás utáni monstre hangverseny? Hajlandó hasonló produkciókban máskor is részt venni?*

– A szimfonikus zenekar tagjai nagyon élvezték a produkciót, nem érezték fárasztónak a négy egymást követő napi utazást, mert anynyi örömet szerzett az együtt muzsikálás. A King's-ék is hasonlóan jó emlékekkel távoztak. A koronát természetesen egy olyan gesztus tenné fel erre az együttműködésre, ha ők ragaszkodnának ahhoz, hogy dél-afrikai turnéjukra is a Miskolci Szimfonikus Zenekarral utazzanak. *Tóth Anna*

Muzsikussorsok a világ másik feléről Ausztráliai anziksz sok zenével

A muzsikusok a világ túlfelén is keveslik fizetésüket. A zenész pálya Ausztráliában sem tartozik a legnépszerűbb, legkeresettebb hivatások közé, így a zenekarok utánpótlása számos gonddal jár. Kevés a turné lehetőség, ritka vendégnek számítanak az igazán neves művészek, s bizony, a zenekarok műsorkínálata is elég vegyes képet mutat. Bár a világ másik felén húszmillió ausztrál hallgatja hat nagy szimfonikus zenekar muzsikáját, az együttesek költségvetése Ausztráliában sem igazodik az inflációhoz. Ahhoz, hogy egy zenekar működni, létezni tudjon, számos támogatóra, szponzorra van szükség. A gondok, problémák ellenére azonban az ausztrál zeneélet számos értéket, érdekességet vonultat fel, s a felmérések szerint az óceánon túl egyre többeket érdekel a komolyzene. Hogy milyen a zenészek és a zenekarok élete az ötödik kontinensen, arról a legnagyobb együttes, a Sydney Szimfonikusok közönség-kapcsolatokkal foglalkozó munkatársa, Alecia Benzie beszél, aki három éven át dolgozott a zenekarral.

– *Mennyire becsülik meg Ausztráliában a muzsikusokat?*

– Ha az anyagi elismerésre gondol, akkor a zenészek a világ másik felén is alulfizettek. Egy ausztrál muzsikus az ötven százalékát keresi annak, mint amerikai vagy nyugat-európai kollégája. Egy átlagos zenekari tag fizetése 45-48 ezer AUD (1 AUD - 163 Ft) évente. S bár ez persze a koncertektől, az új darabok számától is függ, de átlagosan a muzsikusok napi két zenekari próbán vesznek részt. Az együttesek emellett szezononként százötven-kétszáz hangversenyt adnak. Erős a szakszervezeti mozgalom, de olyan megmozdulások, sztrájkok, mint Amerikában, nincsenek. A legutóbbi kollektív szerződés négy esztendővel ezelőtt készült, s ennek kialakításába, pontjaiba beleszólt az Ausztrál Zenészek Szövetsége is. Így elég rugalmas megállapodás

született, amely valóban a muzsikusok érdekeit szolgálja. Ennek köszönhető többek között az is, hogy az együttesek több kiegészítőt szerződthetnek. Ausztráliában a muzsikusok átlagosan ötvenöt éves korukban mehetnek nyugdíjba, de akinek kedve van, az ezt követően is tagja maradhat a zenekarnak. Ha pedig bárkit életkora, nemi hovatartozása vagy a bőrszíne miatt akarnak az állásából elbocsátani, az Ausztráliában diszkriminációnak számít.

– *Mennyire megoldott az utánpótlás kérdése?*

– Nagyon nehéz olyan tehetséges, helyi fiatalokat találni, akik a megfelelő színvonalon tudnak muzsikálni, hiszen ehhez külföldi tapasztalatra van szükség. Az az ausztrál pedig, aki elutazik valahová tanulni és valóban jó muzsikusává válik, nem biztos, hogy Amerikából vagy Nyugat-Európából is hazatér. Ausztráliában ugyanis alacsonyabb fizetést kap és jóval kevesebb lehetőség között választhat, mint bárhol máshol a világban. Így nehezen áthidalható szakadék alakult ki zeneiskolák és a zenekarok között. Éppen ezért a Sydney Szimfonikusok három esztendővel ezelőtt létrehozták a Sydney Sinfoniát, egy olyan együttest, amely tizenhat zenekari tagból és tizenhat tanulóbból áll. Azért hívták életre ezt a zenekart, hogy a fiatalok megtanulják az együttes muzsikálást és zenekari tapasztalatot szerezzenek. A Sydney Sinfonia a próbák mellett számos ifjúsági előadást tart, s gyakorta jár turnézni a különböző vidéki városokba. Mindez nemcsak a kezdő zenészek számára fontos, hanem a tapasztalt muzsikusoknak is, így ugyanis a kipróbált zenekari tagok is folytonosan új nézőpontokkal szembesülnek és át tudják adni eddig megszerzett tudásukat. Szerencsére a Sydney Sinfoniánál akad jelentkező elég, hiszen minden ausztrál zenész számára az jelenti a szakmai csúcst, ha egyszer a Sydney Szimfoniku-

sok tagja lehet. Ez a zenekar az ország legnagyobb és legjelentősebb együttese.

– *Vizsgáljuk meg akkor részletesen az ötödik kontinens zenei életét, vegyünk egy általános áttekintést.*

– Ausztráliában hat nagy együttes működik, a Sydney Szimfonikus Zenekar, a Nyugat-ausztrál Szimfonikus Zenekar, a Melbourne-i Szimfonikus Zenekar, az Adelaide-i Szimfonikus Zenekar, a Queensland-i Szimfonikus Zenekar és a Tasmania Szimfonikus Zenekar. A Sydney-i társulathoz százötven muzsikus tartozik, a legkisebb együttesben pedig hatvan zenész muzsikál. Ezeket a zenekarokat 1996-ig egy állami szervezet, az ABC, azaz az Ausztrál Műsorszóró Társaság tartotta fenn, s ez a cég volt közvetlenül felelős az egész hálózatért. Négy esztendővel ezelőtt mindez megváltozott. Az állam úgy döntött, hogy az együttesek továbbra is az ABC irányítása alá tartoznak, de az eddiginél önállóbb módon, leányvállalatok módjára dolgoznak tovább. Mindez nagyobb függetlenséget, rugalmasabb működési kereteket biztosított, amire szükség is volt, hiszen a különböző államokban muzsikáló együtteseknek nagyon eltérő követelményeknek kellett megfelelniük, s a helyi igények, sajátosságok alapján kellett felépíteniük repertoárjukat. Megmaradt néhány központi irányelv, de minden zenekar önmaga irányítja az életét.

– *Milyen költségvetéssel dolgoznak ezek az együttesek?*

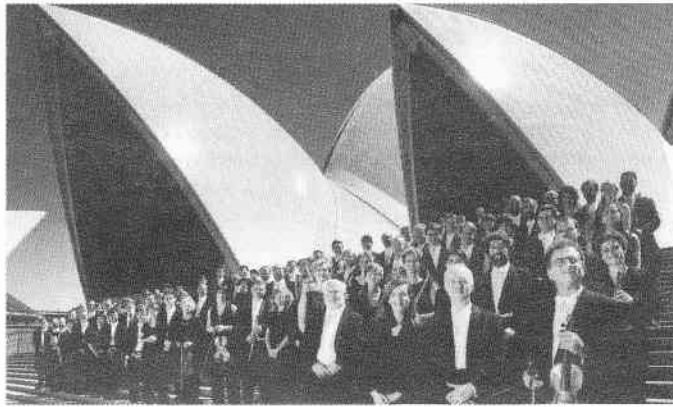
– Az ausztrál államtól összesen 32 millió AUD-t kapnak, ezt az összeget osztják el egymás között a létszámtól függő arányban. Az egyes zenekarok költségvetése nagyon hasonló a Sydney Szimfonikusokéhoz, amelyet most részletezek: A Sydney Zenekarnál a központi, a területi és a helyi városi támogatás összesen a költségvetés 47 %-át adja. A fennmaradó 53 %-nak a felét a jegyeladás teszi ki, a szponzori segítség pedig 12 %.

A fennmaradó összeget adományokból és azokból a bevételekből fedezik, amelyeket a zenekar a különböző céges rendezvényekért, bérbevételekért kap. Bízunk abban, hogy a jövő esztendőben az együttes állami támogatása az infláció mértékében növekszik. Sajnos azonban nagyon valószínű, hogy ez az összeg a következő szezonban is változatlan marad, így majd a szponzori bevételeinket kell növelnünk. Nálunk ugyanis a turnék sem hoznak hasznot, csak súlyos kiadásokkal terhelik az együttest. Az utazási költségek horribilizsok, a vendégszereplések idejébe be kell számítani az időátállást is, ráadásul az ausztrál zenekaroknak nincs olyan nevük, hogy valóban jelentős összeget kérjenek a külföldi turnékért. A Sydney Szimfonikus Zenekar két évvel ezelőtti, amerikai vendégszereplése kétféle millió AUD-ba került. Mindenesre ezek a turnék fontosak a zenekar fejlesztésében, gazdagítják az együttest és érdekes színfoltot jelentenek a repertoárban. Szükség van rájuk azért is, hogy a világban ismertté tegyék az ausztrál zenekarokat, hogy könnyebben hívjunk meg vezető művészeket. Ezért valahogy a költségvetésből ki fogjuk gazdálkodni a vendégszerepléshez szükséges összeget és 2002-ben ismét útra kelünk.

– *Beszélgünk részletesebben a Sydney Szimfonikusokról. Mekkora közönség kíváncsi a koncertjeikre, milyen bérletsorozatokkal várják az érdeklődőket és milyen jegyárakért hallgathat meg valaki egy-egy hangversenyt?*

– Ausztráliában márciustól novemberig tart a szezon, s ez alatt az idő alatt a Sydney Szimfonikusok körülbelül kétszáz koncertet adnak. A koncerttermünk a Sydney Operaházban van, az opera és a drámai színház mellett lévő Concert Hallban kétezer - ötszáz néző fér el. Emellett akad még egy kisebb közönséget befogadó helyszínünk, a City Recital Hall. A törzsközönségünk huszonöt ezer főre tehető, s általában az együttes telt házak előtt muzsikál. S mivel a televízió és a rádió is rendszeresen közvetíti a koncertjeinket, ezáltal a komolyzene még szélesebb közönségréteghez jut el. Két esztendeje rendeztünk például egy Beethoven Fesztivált, amelyet a televízió is közvetített, s egy millió volt azoknak a száma, akik öt percnél hosszabb ideig nézték a sorozatunkat. Általában a Sydney Szimfonikusok egy szezonban hat nagy zenekari bérletet hirdet meg, de akad zongoraest-sorozatunk is és néhány olyan koncert, amelyen valódi kuriózumok kerülnek műsorra. A legjelentősebb a Philips bérlet, ez a cég ugyanis a legfőbb támogatónk. Az ezt követő bérleti sorozat egy pezsgőgyárról kapta a nevét, de az érdeklődők a "Nagy előadókra" és a Klasszikus matinéokra is válhatnak belépőt. A legdrágább koncertjegy ára 66,50 AUD, a legol-

csóbb 28 AUD, de akadnak olyan hangversenyek is, amelyre a fiatalok csupán 4 AUD-ért válhatnak belépőt. Egyébként az ideji, 2000-es bérleteket már új struktúra alapján készítettük el, mert a tavalyi szezonban visszaesett a bérletvásárlás. Rájöttünk, az embereket nem érdekli nyolc-kilenc hangversenyből álló sorozat, nincs rá idejük. Szívesebben vásárolnak öt koncertre szóló belépőt, s fontos az is, hogy ezek időpontja rugalmas legyen, több lehetőség közül választhassanak a bérlettulajdonosok. Az is új felfede-

zés, hogy jobb, ha a megszokott, 20 órákor kezdődő hangversenyeket korábbi időpontra tesszük, így ugyanis a nézők munka után ülhetnek be a koncertekre, s ez követően még van idejük egy éttermi vacsorára is. A mostani kínálatunkban így akad koraesti, délutáni és délelőtti hangverseny is. - Milyen a Sydney Szimfonikusok repertoárja? - Ez a kérdés elég nagy fejfájást okoz a művészeti vezetésnek is, hiszen szeretnénk nagyon széles közönségréteget elérni, de a zeneirodalom alapművei mellett szívesen tuznénk műsorra igazán különleges kompozíciókat is. Így aztán igyekszünk valóban színes repertoárral dolgozni. Az ideji szezonban a tangótól Csajkovszkijig, a West Side Storytól Duke Ellingtonig, Wagner Ringjéig minden igényt kielégít a programkínálatunk. Mozart, Beethoven, Sibelius, Bruckner, Bach, Purcell, Janáček, Brahms, R. Strauss, Sosztakovics, Liszt és Bartók művei mellett Bernstein, Piazzola, Tippett, Copland, Berio kompozíciók is szerepelnek a koncerteken. Nálunk nagyon fontos szempont az is, hogy a kortárs ausztrál zeneszerzők művei is rendszeresen felcsendüljenek, így Graham Koehne vagy Richard Mills művei világpremierként hangzanak fel a hangversenyeken. S az is lényeges, hogy a szólamvezetők is időről-időre szólolistaként léphessenek a nézők elé, így a kínálatban versenyművek is jócskán akadnak.

– *A világ vezető muzsikusi mennyire gyakori szereplői az ausztrál zeneéletnek?*

– Mindig nagyon nehéz volt Ausztráliába csábítani a legjobb művészeket, hiszen kicsit kiesünk a zenei élet forgatagából. Hosszú ide az út, sok időt elvesz az időeltolódásra való átállás, ráadásul nincs lehetőség olyan nagy koncert-kör-

utakra, mint Európában vagy Amerikában. Amióta azonban a zenekarok nagyobb önállósággal működnek és saját maguk is hívhatnak külföldi előadókat, jelentősen megélnékült a vendégjárás. Nagy áttörést jelentett az is, hogy amikor 1996-ban Lorin Maazel Ausztráliában vezényelt, jól érezte magát nálunk, s azt mondta, van kedve visszajönni. Így idén szeptemberben ismét dirigálja a Sydney Szimfonikus Zenekart. Mínderre egyébként nagy hangsúlyt fektet az együttes főzeneigazgatója, Edo de Waart is, akit most 2003-ig választottak meg az együttes vezetőjének. Számára nagyon lényeges az együttes fejlődése, az, hogy a zenekar többféle stílusban otthonosan mozogjon. A népszerű komolyzene mellett igyekszik ritkán játszott darabokat is műsorra tűzni és minél több kiváló muzsikust meghívni. A Sydney Szimfonikusok ideji szezonjában vendégként a karmesterdobogóra lép többek között Mark Elder, Simone Young, Bruno Weil, Nicholas McGegan, Carlo Rizzi és Roberto Abbado, s olyan énekeseket kísérhet

a zenekar, mint Deborah Polaski, Barbara Bonney, Alessandra Marc vagy Kurt Rydl. De fellép nálunk Leslie Howard zongoraművész, Maxim Vengerov hegedűművész és Christian Lindberg trombitaművész. S természetesen az ausztrál sztárokból is akad néhány, hiszen Sydney talán legismertebb karmestere, Richard Gill vezényli azokat a matinékat, amely a kezdő koncertlátogatókat kívánja megnyerni a komolyzenének, s az egyik legnépszerűbb ausztrál zongorista, Roger Woodward előadásában hangzik fel Prokofjev harmadik zongoraversenye.

– *A televízió- és a rádióközvetítések mellett készülnek a Sydney Szimfonikusoknak lemezfelvételei is?*

– Született már CD-nk, de főképp azért, hogy megörökítsük az együttes muzsikálását és legyen a Sydney Szimfonikus Zenekarnak is saját felvétele. Persze, azért bízunk abban, hogy egyszer majd készítsünk egy áttűtő zenei albumot is. Egyébként a zenekari gondok, nehézségek ellenére Ausztráliában egyre többeket érdekel a komolyzene, az opera. Az állam számos kezdeményezést, programot indít annak érdekében, hogy felkeltsék a fiatalok érdeklődését a művészet iránt, hogy minél többen próbálják ki tehetségüket és hogy minél több legyen azok száma, akik életében jelentős szerepet kap a kultúra. Az ausztrál kormány nemrég készítettet egy felmérést, amely azt vizsgálja, hogyan tudnának fenntartani egy olyan szektort, amelyben az emberek vonzó, életképes művészeti ágakat találnak, a nagy távolságok ellenére is sokak számára elérhető és emellett még pénzügyileg is megbízható. Most folyik ennek az értékelése, s remélhetőleg jó eredménnyel zárul. Réfi Zsuzsanna